

Sygn. akt II CZ 45/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSA Barbara Trębska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Z. J.
przy uczestnictwie I. K., S. K., M. K.,
M. S., W. J. i Miasta Ł.
o podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 września 2014 r.,
zażalenia uczestnika postępowania W. J.
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 23 stycznia 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Ł. na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie apelacyjne, wcześniej zawieszane na podstawie art. 178 k.p.c., w sprawie z wniosku Z. J. z udziałem I. K., S. K., M. K., M. S., W. J. i Miasta Ł. o podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności. Postanowienie to zaskarżył zażaleniem do Sądu Najwyższego uczestnik W. J., wnosząc o jego uchylenie. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 23 stycznia 2014 r. odrzucił to zażalenie uznając je za niedopuszczalne. Wskazał, że zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, o ile w sprawie przysługuje skarga kasacyjna. Postanowienie zaś o umorzeniu postępowania apelacyjnego nie należy do postanowień wymienionych w art. 398¹ § 1 k.p.c., który co prawda przewiduje skargę kasacyjną, ale od orzeczenia sądu drugiej instancji umarzającego postępowanie kończące postępowanie w sprawie, a nie tylko postępowanie apelacyjne.

W zażaleniu na powyższe orzeczenie uczestnik postępowania W. J., zarzucając naruszenie art. 398¹ § 1 k.p.c. i art. 394¹ § 2 k.p.c. wniósł o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne. W sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, postanowienie sądu drugiej instancji umarzające postępowanie apelacyjne, jako postanowienie kończące postępowanie w sprawie podlega kontroli w postępowaniu zażaleniowym (art. 394¹ § 2 k.p.c.). Przepis zaś art. 398¹ k.p.c. przewidujący skargę kasacyjną od orzeczenia sądu drugiej instancji umarzającego postępowanie kończącego postępowanie dotyczy orzeczenia sądu drugiej instancji umarzającego postępowanie w sprawie w całości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., III CZ 12/13, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy pomieszał przesłanki przysługiwania skargi kasacyjnej od postanowienia umarzającego postępowanie w sprawie z przesłankami dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie umarzające postępowanie apelacyjne. W sprawie tej, mającej

za przedmiot podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności, skarga kasacyjna z uwagi na charakter sprawy i wartość przedmiotu zaskarżenia (376.000 zł) przysługuje (art.519¹ § 1 i 4 k.p.c.). Oznacza to, że postanowienie Sądu Okręgowego umarzające postępowanie apelacyjne, jako postanowienie kończące postępowanie w sprawie podlega na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego.

Jest to odmienna regulacja od zawartej w art. 398¹ § 1 k.p.c., który przewiduje, że od postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, kończących postępowanie w sprawie, strona może wnieść skargę kasacyjną. Przykładem postanowień zaskarżalnych skargą kasacyjną są postanowienia uchylające zaskarżony wyrok z jednoczesnym odrzuceniem pozwu lub umorzeniem postępowania (art. 386 § 3 k.p.c.), czyli umorzeniem postępowania w sprawie. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd wydaje, gdy orzeka o całości postępowania, a nie zachodzą warunki do wydania wyroku czyli do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Użyte w art. 398¹ § 1 k.p.c. pojęcie „sprawa” występuje w znaczeniu materialnoprawnym i odnosi się do całości sporu (por. uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, Nr 1, poz. 1, i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OASNC 2001, Nr 2, poz. 22).

Z tego względu postanowienie umarzające postępowanie apelacyjne nie jest orzeczeniem objętym hipotezą art. 398¹ § 1 k.p.c., gdyż nie kończy całej sprawy poddanej pod osąd. Jego skutkiem jest bowiem uprawomocnienie się wyroku sądu pierwszej instancji. Jak trafnie podniesiono w literaturze, postanowienia o odrzuceniu pozwu oraz o umorzeniu postępowania są zawsze postanowieniami kończącymi postępowanie w sprawie, niemniej obecnie nie stanowią kryterium dla dopuszczalności skargi kasacyjnej, bowiem występują także inne postanowienia formalne kończące postępowanie, od których skarga ta nie przysługuje. Takim postanowieniem kończącym postępowanie w ujęciu formalnym, a więc w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. jest postanowienie sądu drugiej instancji umarzające postępowanie apelacyjne. W wyniku bowiem prawomocnego umorzenia postępowania apelacyjnego staje się prawomocny wyrok, a więc orzeczenie rozstrzygające sprawę poddaną pod osąd w ujęciu materialnym. Z tego

względu na postanowienie sądu drugiej instancji umarzające postępowanie apelacyjne (art. 394¹ § 2 k.p.c.), w sprawie kasacyjnej przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., V CZ 53/13, niepubl.).

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.